

עין משפט נר מצוה

כא:

תנא מה שאין בן בתורה. פירוש שאין קורא אלא אחד מכלן קשיא למה שפירש רבינו משולם צפרק קמא דצנצא צתרא (דף טו. ווס) וצחקומן רצה (מנחות דף ל: ווס) לשמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אומן פירוש יחיד קורא אומן שלא יקרא שליח צבור עמו צפרשת ויעל משה כשחותמין את התורה וקשיא שהרי ציימיהם לא היה שליח צבור קורא עמהם כדאמר הכא ועכשיו נמי לא התקינו אלא שלא לצייש מי שאין יודע לקרות לכך נראה כמו שפירש רש"י צחקומן יחיד קורא אומן לצדו ולא ייהיו שנים מפסיקין וקוראין צאומן שמונה פסוקים ^א שמתחילין מויעל לפי שהוא תחילת הפרשה ^ב **ובבגידלה** אפי'לו עשרה קורין ^ג ועשרה מתרגמין. רש"י מוזק מתרגמין לפי שאין מתרגמין מרגום צכמוצים וצחנם מחקו דולאי יש תרגום אצל לא עשאו יוהנתן אלא מימי התנאים נעשה ^ד **כנגד** תורה נביאים ובתובים. קשה דהא לקמן (דף כג.) אמר כנגד ^ה שומרי הסף וי"ל דהתם לא היו עיקר התקנה דהא לא תקנו ארצעה כנגד הא שלשה שומרי הסף וסריס אחד ואיתא צירושלמי איכא סריס אחד שיושב ^ו ומתכן ההלכות ומעמידן על עקן ואפ"ה לא תקנו כנגדו ש"מ דעיקר התקנה לא הימה אלא כנגד תורה ונציאים וכמוצים: **אין** פוחתין מעשרה פסוקים בבהכ"ל. ואז"ת והרי פרשת עמלק דליכא אלא תשעה פסוקים וי"ל דשאינן פרשת עמלק דסידרא דיומא הוא ומפסיק ענינא ציה ומש"ה אין לחוש דהכי נמי אמרינן לקמן (דף כג.) דלין מפסיקין פחות מכ"ח פסוקים והיכא דסליק עניינא קורין שפיר צפחות: אין

פוחתין מי' פסוקין בבית הכנסת וידבר עולה מן המנין הני עשרה כנגד מי א"ר יהושע בן לוי ^א כנגד עשרה במלנין שבבית הכנסת רב יוסף אמר ^ב כנגד עשרת הדברות שנאמרו למשה בסיני ^ג (רבי לוי אמר כנגד עשרה הילולין שאמר דוד בספר תהלים) ^ד ורבי יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם הי נינהו ויאמר דבראשית הני תשעה הוו בראשית נמי מאמר הוא דכתיב ^ה בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם אמר רבא ^ו ראשון שקרא ד' משובח שני שקרא ד' משובח שלישי שקרא ד' משובח ראשון שקרא ד' משובח דתנן ^ז בשלש קופות של שלש ^ח שאין שבהן תורמין את הלשכה והיה כתוב עליהן אב"ג ^ט לידע איזו מהן נתרמה ראשון להקריב ממנה ראשון שמצוה בראשון אמצעי שקרא ארבעה משובח דתנאי"ס ^י אל מול פני המנורה ואחרון שקרא ארבעה משובח משום ^{יא} מעלין בקדש ולא מורידין רב פפא איקלע לבי כנישתא דאבי גובר וקרא ראשון ארבעה ושבחיה רב פפא: אין פוחתין מהן ואין מוסיפין: תנא הפותח מברך לפניה והחותם מברך לאחריה ^{יב} והאידינא דכולהו מברכי לפניה ולאחריה היינו טעמא דתקינו רבנן גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין: בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה וכו': בעא מיניה עולא בר רב מרבא פרשת ראש חודש כיצד קורין אותה ^{יג} צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי דהויין תמניא פסוקי היכי נעביד ניקרי תרי תלתא תלתא פסוקין פשו להו תרי ^{יד} ואין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקין ניקרי ארבעה ארבעה פשו להו שבעה וביום השבת הויין תרי ובראשי חדשיכם היוין חמשה היכי נעביד ניקרי תרי מהא וחד מהנד אין

מתרגמין, ובגביא אחד קורא ושנים מתרגמין ובלבד שלא יהו שנים קורין, עשרה קורין ועשרה מתרגמין יצאו. מאי טעמא כיון דרביבא להו מכווני דעתייהו. מקום שנהגו לברך לברך [שלא יברך לא יברך]. הני מילי לאחריה אבל לפניה מצוה לברך, דקימא לן כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן, ופרשין דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא, כדכתיב (ויילך) ויעבר את הכושי. ומברך לפניה מנ"ח סימן. ולאחריה מברך האל הרב את ריבינו והדן את דינינו כו', וחותם ברוך הנפרע לישראל מכל צריהן האל המושיע. **מתני'** בשני ובחמישי ובמנחה בשבת קורין ג' אין פוחתין [מתן] ואין מוסיפין עליהן ואין מוסיפין נבייא. והני ג' כנגד כהנים ליום ישראלים. אין פוחתין מעשרה פסוקים בבית הכנסת, וידבר עולה מן המנין. והני עשרה כנגד עשרת הדיברות שנאמרו למשה בסיני. ר' יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם, ובראשית נמי מאמר הוא שנאמר בדבר ה' שמים נעשו. אמר רבא ראשון שקרא ארבעה משובח, דתניא אמר ר' יוסי למה היה כתוב בקופות שותרמין בתן את הלשכה אב"ג: לידע איזה מהן נתרמה ראשון שמצוה בראשון. פי' הקופה שהיה כתוב בה אל"ף היא היתה ראשונה ומן השקלים שכתובה קוין הקרבנות ומקריבין עד שיושלמו, ועוד מן השניה ואחריה מן השלישית. אמצעי משובח, מן המנורה. אחרון משובח, מעלין בקודש ולא מורידין. שיבד רב פפא לראשון שקרא ארבעה. הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה. אוקינאמן גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין. דאי לאו גזירה הפותח מברך לפניה [ות]חותם לאחריה בלבד. בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה. ומיבני לן פרשת צו שהיא שמונה פסוקין היאך יקראו אותה שלשה בני אדם כו'.

הקורא עומד פרק שלישי מגילה

ונלכד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין. וכל שכן שאין שנים קורין. וטעמא משום דמרי קלי לא מישתמעין: **וצנניא אפילו אחד קורא ושנים מתרגמין**. שהתרגום אינו אלא להשמיע לנשים ועמי הארץ שאינן מכירין בלשון הקודש והתרגום הוא לעו הבצליים

וצתרגום של תורה צריכין אנו לחזור שיהו מצינין את המלות אצל בשל נביאים לא קפדי עלייהו כולי האי: **ועשרה מתרגמין**. ^א לא גרסינן שאין תרגום צכמוצים: **ויעבר אס הכושי**. ויקדם את הכושי: **מקטרויא**. מקום: **מנ"ח**. על מקרא מגילה ושעשה נסים ושהחיינו: **וידבר עולם מן המנין**. וידבר ה' אל משה לאמר אע"פ שאין ללמוד ממנו כלום: **בראשים נמי**. דמשמעין בשמים ובארץ ^ה דכתיב צדכר ה' שמים נעשו וצרות פיו כל צבאם: **מאמר הוא**. אף הן צמאמר נצראו: ^ו ענר **מעריני**. הוא נר אמצעי למאן דאמר נרות צפון ודרום מוגמין הוי אמצעי משוך קיימעא כלפי מערב מוך משאל נרות דלמאן דאמר מערב ומוזמן מוגמין לא משום דהוי מערבי השני כלפי מזרח הכי איתא צמנחות ^א: **טורמין**. כהנים את הלשכה. מותנין משקלי שנה זו לתוכה לקנות מהן קרבנות צבור לכל השנה: **אל מול פני המנורה יאירו שבעה הנרות**. למול פני נר שצנוף המנורה שהוא אמצעי היה מאלד פני ששה צמנחות ^ב: **ראשון**. מן שלשה שקרא ארצעה פסוקים משוצח וכן שני וכן שלישי אס לא עשה הראשון ועשה השני או אס לא קראו לא הראשון ולא השני ארצעה פסוקים וקרא אומן השלישי משוצח ואס יש להן ריוח צפרשה וקראו כל אחד ארצעה פסוקים כולן יכנס אדם לצית הכנסת אחר שצריך ראשון ואס לא ישמע את האחרים מצרכין יאמר אין צרכה צמורה לפניה: **ומשום היולאין**. ולא שמעו את החותם מצנך לאחריה והראשונים לא צרכו יאמרו היולאס אין צרכה צמורה לאחריה: **כילד קורין**. גד' צני אדם: **אין משיירין צפרשה נו'**. לקמן ^א מפרש טעמא. ואין מתחילין נמי לקמן ^ב אמרינן לה ומפרש טעמא:

חזן

ליקרי אדם כשרים בעלין ממלאכתן לעסוק בצרכי צבור ולגא קודמין לצית הכנסת כדי שיהיו מזיין עשרה לפת התפלה ומתפרנסים משל צבור (ב"ק צב.) שבעלין ממלאכתן, שיהו מזיין תמיד צבית הכנסת שחרית וערבית כדאמרינן במסכת צרכות (ו:) כיון שגא הקנייני צבית הכנסת ולא מלא שס עשרה כיו' (דעיל ג.) בראשית נמי מאמר הוא. ואף על גב דלא כתיב ציה יואמר יחי שמים, כמאן דכתיב דמי, דלאמריה נמי איבני ולא צדיק, דכתיב צדכר ה' שמים נעשו (ו"ב צב.). תורמין את הלשכה. ששעליטו לתוכה שקלים שהציאו צאלר וממלאין הנוצרין מהן שלג קופות לתרומה לקנות מהן קרצעת צבור תמידין ומוספין (יומא צב.). אל מול פני המנורה. אמצעי עומד על גופה של מנורה והשאר על הקנים, ומשמע מקרא דלומן שעל הקנים מעורדות כלפי אומה של מערב (מנחות צח.) מכאן שאמצעי משובח. וקורא ארצעה והשאר ג' ג' (שם) מעלין בקדש ולא מורידין. מקרא יליפין לה מנחות צפרק שמי הלחם (שבת צא.).

הפותח והחותם בתורה מברך בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה וכו': בעא מיניה עולא בר רב מרבא פרשת ראש חודש כיצד קורין אותה ^א צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי דהויין תמניא פסוקי היכי נעביד ניקרי תרי תלתא תלתא פסוקין פשו להו תרי ^ב ואין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקין ניקרי ארבעה ארבעה פשו להו שבעה וביום השבת הויין תרי ובראשי חדשיכם היוין חמשה היכי נעביד ניקרי תרי מהא וחד מהנד אין

מסורת הש"ס

א) (ר"ה כ.). מוספתא פ"ג, ג) פסחים י: קטע: סוכה לג. מנחות לה: דהה סג., א) [נדבסת רב אלפס א"ר יוחנן צנור וכו' ועי' ג"כ צהרא"ש], ד) [נדב אלפס והרא"ש ליתא דעמי"ש טעור סימן מרצב צסס רב עמרס], ה) [נדבסת נט. ס: פ] פטעית ז., ו) [נקמן דג"ה, ד.] וצ"ק פב., ח) [ר"ה לג.], ט) [מלאה דרבי לוי ליתא צבר אלפס צהרא"ש וכן מוכחם דלא גרסינן ל"י למי שטותן עיין עיינו צרי"ה לג. הלולס טובא הוי וכו'], י) [שס], כ) יומא סב. סד. שעליס פ"ג ה"ב, ל) [נפי יומא סב. סד.], מ) מנחות צח., נ) [נצמחות צח: אייתא דבי יומא], ס) [נעלי ט: וצ"ק], ע) [ר"ה נר אחרי ד"ה ראשון], פ) [דף צח.], צ) [דף צב.], ק) [שס], ר) [ומה, ע] קטופות (ו נעלי צ"ב טו. ר"ה שמונה כו' וצ"ב ויזמר, ט) [נשיה מוספת שפת קטו. ד"ה וידו וכו' ולכאורה מסיקלי דהתם מיוצאה כלפי טוואתה דרש"י הכא דמוחק ומלה לישצו], א) ומפרס, רש"י,

חזן

הנהות הב"ח

א) צב' עשרה קורין (ועשרה מתרגמין) תא"מ וצ"ב ס"א אין זה: ג) שם בשלג קופות של שלג שלש שאין טורמין כל"ל ותיבת שבתן נמחק: א) רש"י ד"ה ועשרה מתרגמין. צ"ב עיין לעיל דף ג פ"א: ד) ד"ה צהראש וכו' ובאלין מאמר הוא אף הן במאמר נבראו דכתיב צדכר וכו' כל צבאם הס"ד ואח"כ מה"ד ראשון מן שלשה וכו' משותפין הס"ד ואח"כ מה"ד טורמין את הלשכה הבהנים טענין וכו' לכל השנה הס"ד ואח"כ מה"ד אל מול וכו' ששה הנרות הס"ד ואח"כ מה"ד נר מעריני וכו' צמנחות משום הנכנסין: ו) תוב' ד"ה ובמגילה (כו) רש"י מוזק ועושרה מתרגמין: ו) ד"ה כנגד וכו' כנגד שלשה שומרי הסף וכו' דהא לא מקניו ארצעה שלשה כנגד שלשה שומרי הסף ואחד כנגד סריס אחד שאין בירושלים שיושב ומתין ההלכות ומעמידן על עקן אלא סריס אחד ואפילו הכי:

חזן

מוסף רש"י

עובר לעשייתן. קודם, כמו ויעצור את הכושי, קדמו (פסחים ז.). ויעבר את הכושי. קדמו לזון לפעו (סוכה עז.). ויעבר מלכם לפניהם. יקדים ללך בראש (פסחים ז.). כנגד עשרה בטלנין. צני

יב א מיי פ"יז מהל' תפלה הלכה ו' טו"שע א"ח סי' קמא סעיף ב: יב ב מיי שס הלכה יא: יד ב מיי שס הלכה יג: בור ד טו"שע א"ח סי' תפח סעיף ב וסימן תרמד סעיף ב: בור ה מיי פ"ב מהלכות מגילה הלכה ז טור ש"ע א"ח סי' תפל סעיף ב:

יז ו ז מיי פ"א שס הלכה ג טו"שע א"ח סי' תרצ סעיף א: יח ה מיי פ"א מהלכות צרכות הלכה צ ג ופי"ד מהל' תפילין ה"ל"ן טור ש"ע א"ח סימן כה סעיף ז וסי' קמא סעי' יא:

יט ט י מיי פ"א מהל' מגילה הלכה ז טור ש"ע א"ח סימן תרצ סעיף א:

כ ב מיי פ"ב מהלכות תפלה הלכה ג סמג עשין יט טו"שע א"ח סי' קלז סעיף א: כא ל מיי שס הלכה ד טו"שע א"ח שס סעיף ב:

כב ב מיי פ"ב מהלכות שקלים הלכה ז:

כג ג מיי פ"ג מהלכות צית ההציה ה"ל"ן:

כד ס מיי פ"ד מהלכות כלי המקדש ה"ל' כה: בה ע מיי פ"צ מהל' תפלה הלכה ה טור ש"ע א"ח סי' קלט סעיף ד:

כו פ מיי שס ה"ג טו"שע א"ח סי' קלז סעיף א:

חזן

תורה אור השלם

- ויהי מה אדרין ואימר לך דרין ורין אדושימעין דרין הכבר ויעבר את הדבשי: שמואל ב יח כג
- והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אדניה: בראשית לג ג
- עלה הברך לפניהם: פירגו ויעברו שער ויצאו בו ויעבר מלכם לפניהם ויך בראשם: מיכה ב ג
- בדבר י' שמים נעשו וברחת פיה כל צבאם: תהלים לג א
- דבר אל אדון ואמרת אליו בהעלתך את קרבני אל מול פני המנורה קאירו פיה כל צבאם: במדבר ח ב
- צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במוצאי: במדבר כח ב

חזן

רבינו חננאל

תנא מה שאין בן בתורה. תנ"ך [בתורה] אחד קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהו שנים קורין או שנים מתרגמין, ובגביא אחד קורא ושנים מתרגמין ובלבד שלא יהו שנים קורין ועשרה מתרגמין יצאו. מאי טעמא כיון דרביבא להו מכווני דעתייהו. מקום שנהגו לברך לברך [שלא יברך לא יברך]. הני מילי לאחריה אבל לפניה מצוה לברך, דקימא לן כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן, ופרשין דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא, כדכתיב (ויילך) ויעבר את הכושי. ומברך לפניה מנ"ח סימן. ולאחריה מברך האל הרב את ריבינו והדן את דינינו כו', וחותם ברוך הנפרע לישראל מכל צריהן האל המושיע. **מתני'** בשני ובחמישי ובמנחה בשבת קורין ג' אין פוחתין [מתן] ואין מוסיפין עליהן ואין מוסיפין נבייא. והני ג' כנגד כהנים ליום ישראלים. אין פוחתין מעשרה פסוקים בבית הכנסת, וידבר עולה מן המנין. והני עשרה כנגד עשרת הדיברות שנאמרו למשה בסיני. ר' יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם, ובראשית נמי מאמר הוא שנאמר בדבר ה' שמים נעשו. אמר רבא ראשון שקרא ארבעה משובח, דתניא אמר ר' יוסי למה היה כתוב בקופות שותרמין בתן את הלשכה אב"ג: לידע איזה מהן נתרמה ראשון שמצוה בראשון. פי' הקופה שהיה כתוב בה אל"ף היא היתה ראשונה ומן השקלים שכתובה קוין הקרבנות ומקריבין עד שיושלמו, ועוד מן השניה ואחריה מן השלישית. אמצעי משובח, מן המנורה. אחרון משובח, מעלין בקודש ולא מורידין. שיבד רב פפא לראשון שקרא ארבעה. הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה. אוקינאמן גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין. דאי לאו גזירה הפותח מברך לפניה [ות]חותם לאחריה בלבד. בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה. ומיבני לן פרשת צו שהיא שמונה פסוקין היאך יקראו אותה שלשה בני אדם כו'.